

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/104/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8719200411
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 01. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8719200411.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členov senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Ingrid Kalinákovej, vo veci starostlivosti o maloletého S. Ž., nar. X.X. XXXX, bytom u matky, zast. opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad, syna rodičov C. Ž., nar. X.XX. XXXX, bytom D. P., M. XXX, a C. Č., nar. XX.X. XXXX, bytom B., E. XXX/XX, v konaní začatom na návrh matky o úpravu rodičovských práv a povinností, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Poprad sp. zn. 14P/13/2019-26 zo dňa 2.4.2019 takto

rozhodol:

I. Potvrdzuje rozsudok vo výroku II.

II. Zrušuje rozsudok vo výroku III. a IV. a v rozsahu zrušenia vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Predmetom konania je úprava rodičovských práv a povinností voči mal. S. Ž..

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Poprad ako súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom rozhodol, cit.:

„I. Z v e r u j e maloletého S. Ž. L.. X.X. XXXX do osobnej starostlivosti matky.

II. Z a v ä z u j e otca prispievať na výživu mal. S. Ž. sumou 50 eur mesačne od 1.4. 2019, ktoré je otec povinný platiť do rúk matky vždy do 15. dňa v mesiaci vopred.

III. V prevyšujúcej časti návrh matky zamietá.

IV. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. “

3. Rozhodnutie právne zdôvodnil ust. 36, ods.1, § 62, ods. 1,2,3,4,5 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

4. Vykonaným dokazovaním súd zistil, že rodičia mal. S. spolu nežijú, o dieťa sa stará matka a z prešetrenia pomerov bolo zistené, že matka riadne zabezpečuje starostlivosť o dieťa, a preto zveril mal. S. do jej osobnej starostlivosti. Obaja rodičia iné vyživovacie povinnosti nemajú, matka poberá sociálnu dávku vo výške 140 eur mesačne, otec od februára 2019 poberá dávku v hmotnej núdzi vo výške 61,60 eura. Vychádzajúc z potrieb mal. dieťaťa, zaviazal súd výživným, ktoré zodpovedá možnostiam a schopnostiam otca, pričom zohľadnil, že otec je už dlhodobo nezamestnaný, napriek tomu sa nenahlásil na vykonávanie aktívnych prác, pričom k tomu nemá žiadne dôvody z hľadiska zdravotného stavu alebo iných dôvodov. Je povinnosťou každého rodiča riadne zabezpečovať výživu mal. dieťaťa, pričom na strane otca neboli zistené žiadne prekážky, ktoré by mu bránili vykonávať akúkoľvek prácu. Je nutné

zdôrazniť, že výživné nepredstavuje len prostriedky na zabezpečenie výživy, ošatenia a podobne, ale že zahŕňa aj výdavky na úhradu nájomného za byt, v ktorom dieťa žije, spotreby energie, daňových a iných povinností. Matka potvrdila, že otec si doposiaľ výživné plnil, taktiež ani nespresnila, ako by mal byť styk upravený, ktorý navyše nie je sporný, a preto v prevyšujúcej časti návrh matky zamietol.

5. O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku.

III. Obsah odvolania otca

6. V zákonom stanovenej lehote podal proti výrokom II. a III. rozsudku odvolanie otec maloletého. V odvolaní uviedol, že vzhľadom na to, že je momentálne nezamestnaný, je mu priznaná pomoc v hmotnej núdzi, nie je v jeho možnostiach platiť súdom určené výživné. Zároveň uviedol, že žiada, aby súd upravil styk, keďže mu matka v styku s dieťaťom bráni.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

7. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj ako „CMP“), v spojení s ust. § 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj ako „CSP“) preskúmal napadnuté rozhodnutie podľa zásad uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a zistil, že odvolanie otca je čiastočne dôvodné.

Podľa § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. zákona o rodine (ďalej len „ZoR“) pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

8. V ust. § 75, ods. 1 ZoR sú vymenované základné pravidlá pre určenie výšky výživného. Okrem iných kritérií súd na strane povinného skúma jeho majetkové pomery. Majetkové pomery treba posudzovať komplexne. Zahŕňajú jednak majetok povinného ako objektívnu kategóriu (vlastníctvo k veciam, pohľadávky, záväzky, cenné papiere, podiely v obchodných spoločnostiach a pod.), jednak jeho životný štandard, ktorým sa navonok prezentuje (autá, dovolenky, životné náklady). Pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Tento princíp sa uplatňuje aj vtedy, keď povinný svojim konaním berie na seba neprimerané majetkové riziká, zahŕňajúce aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, prípadne vedie až k strate jeho príjmu a tým aj k strate možnosti platiť výživné. Na zníženie (stratu) príjmu povinného súd prihliada len v prípade jednoznačného preukázania takého dôležitého dôvodu, ktorý vznikol objektívne bez zavinenia povinného. Obdobné negatívne dopady na možnosť platiť výživné, aké má konanie povinného, ktorým sa sám bez vážneho dôvodu (nie v dôsledku objektívnych príčin ním nezavinených), vzdal doterajšieho výhodnejšieho zamestnania (s vyšším príjmom) a zamenil ho za zamestnanie menej výhodné, kde dosahuje nižší príjem (§ 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine), má úmyselné protiprávne konanie povinného majúceho znaky trestnej činnosti, za ktoré bol vzatý do väzby a následne mu bol súdom uložený nepodmienečný trest odňatia slobody, pri výkone ktorého došlo k poklesu alebo až strate jeho príjmov. Aj v takom prípade je namieste uplatnenie princípu potenciality príjmov. Skutočnosť, že takýmto konaním sa povinný vzdal objektívnej možnosti platiť výživné, nemôže byť na úkor oprávneného. Opačný výklad ustanovenia § 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine by viedol k absurdným dôsledkom, medziiným k tomu, že povinný by sa svojim úmyselným násilným konaním voči oprávnenému s následnou väzbou a právoplatným uložením nepodmienečného trestu odňatia slobody „zbavil“ (alebo mohol „zbaviť“) svojej vyživovacej povinnosti. (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 20. 2. 2019, sp. zn. 3 Cdo 236/2018).

9. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že je v záujme mal. S. upraviť výživné v rozsahu tak, ako je to uvedené v napadnutom rozsudku. V čase rozhodovania súdu o výživnom bol síce otec nezamestnaný, avšak v konaní nebolo preukázané, že nie je v jeho možnostiach a schopnostiach sa zamestnať a mať príjem aspoň v rozsahu minimálnej mzdy, ktoré v súčasnosti predstavuje 580 eur (476,74 eur netto). Odvolací súd vyjadruje pochybnosť, či súdom určená výška

výživného 50 Eur mesačne zodpovedá zákonným požiadavkám, t.j. oprávneným potrebám maloletého dieťaťa. Keďže matka, ani kolízny opatrovník rozsudok v tejto časti nenapadli, v súlade so zásadou zákazu reformatio in peius, odvolací súd napadnutý rozsudok vo výroku II. potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1 CSP.

10. Nepreskúmateľný je však bod 15. odôvodnenia napadnutého rozsudku v časti zamietnutia návrhu matky v prevyšujúcej časti, v ktorom je uvedené, že otec si výživné doposiaľ plnil a matka nespresnila ako by mal byť styk, ktorý nie je sporný, upravený. S takýmto záverom súdu nie je možné súhlasiť. Okrem toho, že nespĺňa zákonné kritériá pre odôvodnenie rozsudku, je v rozpore so zisteným skutočným stavom. Ako to vyplýva z vykonaného dokazovania, matka sa domáha súdnej úpravy styku z dôvodu, že sa s otcom na jeho realizácii nevie dohodnúť. Tento záver vyplýva aj zo správy kolízneho opatrovníka, ako aj z obsahu odvolania otca.

11. Jedným z výrazných prostriedkov pre zabezpečenie spoluúčasti druhého rodiča na výchove a udržiavanie rodičovského vzťahu a upevňovanie citového puta je osobný styk rodiča s mal. dieťaťom. Úlohou rodiča je pochopiteľne, aby pri styku s dieťaťom len pozitívnym spôsobom uplatňoval svoju výchovnú úlohu. Na druhej strane, úlohou rodiča, ktorému je dieťa zverené do osobnej starostlivosti, je so zreteľom na záujem dieťaťa na prospešnom styku s druhým rodičom vytvárať vhodné podmienky pre tento styk a to najmä vedením dieťaťa k správne vzťahu k druhému rodičovi. Byť spolu znamená pre rodiča a jeho dieťa jeden zo základných prvkov rodinného života, a to aj napriek nezhodám vo vzťahoch medzi rodičmi. Ako vyplýva z Dohovoru o právach dieťaťa, dieťa má právo udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi a obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa (čl. 9 ods. 3 a čl. 18 ods. 1). Z ustálenej judikatúry Ústavného súdu vyplýva, že v záujme dieťaťa spravidla je, aby bolo v starostlivosti oboch rodičov, kde každý z nich poskytuje dieťaťu láskyplnú starostlivosť a každý svojim dielom prispieva k osobnostnému vývoju dieťaťa. Preto akékoľvek obmedzenie tohto aspektu rodinného života (styku medzi rodičom a dieťaťom), musí byť riadne a starostlivo odôvodnené, teda musí sledovať legitímny cieľ najlepšieho záujmu dieťaťa a byť tomuto cieľu primerané. Kritéria pre rozhodovanie o zverení dieťaťa do starostlivosti sa analogicky uplatnia aj v prípade rozhodovania o styku. V tomto ohľade všeobecne platí, že súdne konanie má byť vedené, a prijaté opatrenia majú byť učené vždy v najlepšom záujme dieťaťa (čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa). Pokiaľ všeobecné súdy rozhodujú o úprave styku, je nutné vychádzať z toho, že právom oboch rodičov je v zásade rovnakou mierou sa o dieťa starať a podieľať sa na jeho výchove, s čím korešponduje i právo samotného dieťaťa na starostlivosť oboch rodičov, a teda ak je rozhodnutím súdu zverené do starostlivosti jedného z rodičov, potom by tomuto dieťaťu malo byť umožnené stýkať sa s druhým rodičom v takej miere, aby bol postulát rovnakej rodičovskej starostlivosti čo najviac naplnený. Takáto úprava je spravidla vždy v "najlepšom záujme dieťaťa", pričom odchýlky od tohto princípu musia byť odôvodnené ochranou nejakého iného, dostatočne silného legitímneho záujmu, pričom konkrétne skutočnosti, o ktoré sa tento záujem opiera, musia byť v danom konaní preukázané.... Vo všeobecnej rovine je možné súhlasiť s doktrínovým záverom, že "styk by mal byť stanovený v rozsahu, ktorý umožní nerezidentnému rodičovi v dostatočnej miere participovať na bežných každodenných záležitostiach dieťaťa, rovnako ako na jeho voľnočasových aktivitách. (viď uznesenie ÚS ČR, sp.zn. I.ÚS 955/15 z 14. 3. 2017).

12. Keďže súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal dokazovanie so zameraním sa na určenie výšky výživného, vyčíslenia dlžného výživného a úpravy styku, odvolací súd zrušil rozsudok vo výroku III. vrátane výroku o trovách konania postupom vyplývajúcim z ust. § 389 ods. 1 písm. c) CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP a vec vrátil súd prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1, 2 CSP).

13. Po vrátení veci je úlohou súdu prvej inštancie doplniť dokazovanie so zameraním sa na určenie výšky výživného posúdením všetkých relevantných zákonných kritérií pre jeho priznanie (§ 75, ods. 1 ZoR). V súvislosti s touto úlohou súd zistí možnosti a schopnosti otca dosahovať príjem. V tejto súvislosti sa ako vhodným dôkazným prostriedkom javí okrem podrobného výsluchu otca aj dopyt na príslušný úrad práce a porovnanie pracovných ponúk na trhu práce zodpovedajúcich ukončenému vzdelaniu a kvalifikácii otca ako aj jeho zdravotnému stavu. Z vyjadrenia otca je zrejmé, že v minulosti pracoval brigádne. Súd zistí, či je tomu tak aj v súčasnosti a v prípade ak nie, bude skúmať dôvody, pre ktoré otec nepracuje. V prípade ak nebudú zistené vážne dôvody na jeho strane, súd bude pri určení výživného vychádzať z potenciality príjmu otca (§ 75, ods. 1, veta druhá ZoR). Súd takisto zistí a vyhodnotí majetkové pomery otca, svoje rozhodnutie riadne odôvodní a citáciou príslušného zákonného ustanovenia. Súd

rovnako dôsledne zistí v akej výške otec uhrádzal výživné v čase od podania návrhu na jeho určenie a v prípade, ak nezodpovedá priznanej výške, vyčíslí dlžné výživné ku dňu rozhodnutia a zaviazhe otca na jeho úhradu. Keďže je zrejmé, že rodičia sa na styku otca s dieťaťom nevedia dohodnúť, pričom je potrebné zabezpečiť, aby obaja rodičia sa mali možnosť podieľať na výchove dieťaťa rovnocennou mierou, súd upraví styk otca s mal. S. tak, aby bol v najlepšom záujme mal. dieťaťa.

14. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne o trovách prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

15. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).